



TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI
2. ULUSAL ÇEVRE MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ
İstanbul, 4-5 Aralık 1997

KAYBOLAN CENNET; AMİK GÖLÜ

Dr. Mehmet SILAY

ÖZET : Dünya coğrafyasının orjinal oluşumundan beri var olan Amik Gölü, köylülere toprak kazandırmak amacıyla kurutuldu. 1955-1975 yılları arasında üç ayrı drenaj kanalı ile Asi nehrine boşaltılan göl bu gün artık sadece hatıralarda yaşıyor. Göl ile birlikte bir çok kuş nesli yok oldu. Göçmen kuşlar, balık ve sürüngenler yok oldu. Ve en önemlisi tarıma açılan topraklar, taban suyunun derinlere kaçması ile çoraklaştı. Flora ve Fauna yok oldu. Yörenin iklimi değişti.

Türkiyenin ve çocuklarımızın aydınlık yarınları için drenaj kanallarının iptali ile Amik Gölünün yeniden oluşması şarttır

KAYBOLAN CENNET; AMİK GÖLÜ

Geçen sene (1995) yılına ait Karayollarının yayınladığı Türkiye Haritasında Hatay İlimizin orta yerinde sınırları gayri muntazam çizilmiş mavilik vardı. Dikkat ettik; iri harflerle Amik Gölü yazıyordu. Oysa Amik Gölü 1955 - 1975 arası topraksız köylüye çap dağıtmak, tarla açmak bahanesiyle tedricen kurutulmuştu. Hayır kurutulmamış, resmen katledilmişti. Çünkü içi de dışı da enva-i çeşit canıyla doluydu

Amik gölü tamamen kurutulmuş, bölgenin iklimi değişmiş, o meşhur yağmurlar yağmaz olmuş, su ve rutubet derinlere çekilmiş, ürün azalmış sürekli suni gübre kullanıldığından, toprak çoraklaşmış ve zararlı böcek ve haşere çoğalmıştı. Kuşlar uğramaz olmuştu.

Hatta insanoğlunun tabiata müdahale ettiği yerde, tabiat dönüp insanlardan intikam alıyordu, insanoğluna küstüyor, öfkeleniyordu. Gerçekten iklim değişince toprağın bereketi de kaçmıştı.

Peki artık hayatta olmayan Amik Gölü neden devletin bastırıldığı resmi haritalarda gösteriliyordu Yoksa, hatanın neresinden dönülse kardır diye Amik Gölü yeniden mi devlet eliyle (DSİ) tarafından ihya edilecekti. Gerçi Hatayda halk arasında Amik Gölü nün yeniden oluşması için projeler konuşuluyordu.

Hayır!! öğrendik ki; Amik Gölü haritalarda sehven yer almıştı...

Peki Amik Gölü nasıl kurtuldu. Yahut Amik Gölü bugün nasıl Amik Ovası oldu. 1955 ile 1975 yılları arasında bir Kuş Cenneti nasıl ortadan kaldırılmıştı.

Bugün artık tarihe karışmış olan Amik Gölü nasıl bir şeydi. 20 yıl içinde nasıl haritalardan tamamen silinmişti. Takriben 400 bin dönüm genişliğindeki göl kışın yekpare, yazın ise birbirine yakın, ama jeolojik bir kum hattıyla ayrılan 4 ayrı göl haline gelirdi. Bunlar Ana Amik Gölü (Deniz), Karagöl, Sarısu Gölü, ve Gölbaşıydı. Antakya-Kırıkhan - Reyhanlı Karayolu üçgeninin ortasındaydı.

Kışın ovaya yayılan, yazın dört bölüme ayrılarak kendi asıl havuzlarına çekilen Amik Gölü ılık ve tatlı suyuyla Göçmen Kuş Cenneti idi. Göç yolu üzerinde bulunuyor ve kışın donmuyordu. Her mevsim, yeşil kamışlık sazlıklar göz alabildiğince uzanıyordu. Beyaz, siyah kurşuni balıkçı kuşları,

pelikan sürüleri, çeltikçi kuşları, kaz, ördek ve sazlıklarda alabalık, sazan, yayın ve yılan balıkları yaşardı.

Her mevsim av kuşlarımız ilçe pazarlarında satılır, gölde kurulu dalyandan kamyon dolusu balıklar avlanır ve satılırdı...

Sarısu Gölü ile Karagöl, isimlerini, suların değişen renklerinden alıyordu. Gölün tabanında, asırlardır çürüyen, gübreleşen bitkilerin suya rengini vermesi yani demlenmesiyle oluşuyordu.

Amik Gölü, flora ve faunasıyla tam bir tabiat harikasıydı. Sazlıklar, kamışlıklar, yırtıcı memeli hayvanlar, kuşlar, sürüngenler ve balıklarla tam bir tabiat harikası.

Amik Gölü; subtropikal iklim kuşağında, göçmen kuşların yolu üzerinde ve kışın hiç donmayan tatlı suyu ile bir hayat kaynağıydı...

1955-1975 yılları arası nihayet açılan Afrin, Murat ve Comba Drenej kanallarıyla gölün suyu Asi nehrine boşaltıldı. Kuruyan göl yataklarında, kamyonlarca yılan balığı öldü, tarla açmak için sazlıklar ve kamışlıklar ateşe verildi, günlerce yandı. Kırıkhan da, yazları cibinlikler içinde yatılan damlardan geceleri bu büyük sahalara yayılan alevleri üzüntüyle seyrederdik. . angın sahalarda adam boyu kül birikirdi.

Göl yok oldu. Otlaklar bozardı. Nihayet Amik Göl yatağı topraksız köylüye 20' şer dönüm dağıtıldı..

Ama eski bereket yoktu artık. O zaman iki sığırın yıllık geliri 20 dönüm arazinin gelirine eşitti.. Tabiata hoyratça müdahale ettik ve bununla bir kuş cennetini, yani Amik Gölünü kaybettik.

O bizim milletçe yalnız kaybımız değil, aynı zamanda milli ayıbımızdı.

Şimdi bu tarihi hatayı tamir etmenin iki yolu var. Birincisi, büyük Amik Gölünün dördüncü partikülü olan ve gölün asıl kaynağı olan Gölbaşı Gölü, milli park ilan edip koruma altına alınmalıdır. Gölbaşının yaslandığı ortaçağdan kalan ve sarp kayalar üzerindeki Kale kısmen tamir görüp, Sit alanı haline getirilmelidir. Böylece yöre hem bir tabiat içinde dinlenme, hem de turistik bölgelerimizden olup, ziyaretçi çekecektir.

İkinci düzeltmede Reyhanlı da bulunan Yenişehir Gölüyle, Afrin nehri arasında az masrafla yapılacak bir çalışmayla Küçük Amik Gölü yeniden kazanılabilir.

- Amik Gölü koruma altına alınmadığı halde bir kuş cennetiydi.
- Nasyonel Biolojik Dergisinde Dünyada Kurutuldukları için, yörenin iklimini etkileyen ve ekolojik dengesi bozulan 5 gölden söz eder, ne acıdırki Amik Gölü hariç diğer dördü tekrar orjinal haline dönmüş ... Amik Gölü hariç!!!
- Tekrar Amik Gölü oluşursa, toprak kaybına uğrayanlara yine Suriyeye ait binlerce dönüm arazi mukabele-i bilmisil verilebilir. Çünkü Suriye bize ait arazileri tepe tepe kullanmıyormu?